

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1916 kl. 1 e. m.

*Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 10
på grund av kammarens återremiss av utskottets ut-
låtande nr 4 i anledning av väckt motion om skrivelse
till Kungl. Maj:t angående beredande av ökat skydd åt
kvinnor mot till osedlighet syftande bemötande å offent-
liga platser.*

I anledning av en inom andra kammaren av herrar *Bengtsson* i Norup och *Hallén* väckt motion, nr 211, vari hemställes, »att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, på vad sätt ökat skydd måtte kunna beredas kvinnor mot att å gator och andra offentliga platser bli föremål för till osedlighet syftande bemötande», hade andra kammarens andra tillfälliga utskott föreslagit, att ifrågavarande motion icke måtte till någon kammarens åtgärd föranleda.

Enligt utskottet tillhandakommet protokollsutdrag har andra kammaren den 22 mars återremitterat detta ärende till utskottets förnyade behandling.

Utskottet har funnit lämpligt, att utom det yttrande, utskottet redan fått mottaga av överståthållareämbetet i Stockholm och vilket är bifogat utskottets utlåtande nr 4, jämväl i föreskriven ordning infordra yttranden av polismyndigheterna i de av rikets städer, vilkas invånareantal uppgår till 20,000 och därutöver, nämligen Göteborg, Malmö, Norrköping, Gävle, Hälsingborg, Örebro, Eskilstuna, Jönköping, Karlskrona, Uppsala, Linköping, Borås, Västerås och Lund; och har utskottet av polismyndigheterna i nämnda städer fått mottaga de yttranden, som här återgivas i bilagor.

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 13 saml. 2 avd. 10 häft. (Nr 10.) 1

Därjämte har utskottet lämnat styrelsen för föreningen Hvita Bandet tillfälle att yttra sig i ämnet, men har sådant yttrande till utskottet icke inkommit.

Utskottet.

Vid granskning av den behandling, som i andra kammaren kommit förevarande ärende till del, finner utskottet, att de motiv, som föranlett kammarens återremiss, huvudsakligen gingo ut därpå, att utskottet dels ej tillräckligt beaktat de erfarenheter, som till frågans belysning stodo att hämta från andra städer än blott huvudstaden, dels ej uppmärksammat den möjlighet till förbättring av här ifrågavarande missförhållanden, som kunde vinnas genom skärpning av straff för kvinnofridsbrott. I förra avseendet har utskottet, som ovan nämnts, införskaffat ytterligare material. Vad den senare frågan beträffar, får utskottet till en början erinra om de lagbestämmelser, som kunna ifrågakomma vid beivrande av sådana förseelser, som här avses. Dessa äro dels 11 kap. 15 §, dels 18 kap. 13 § strafflagen. I förra fallet avser straffet förargelseväckande beteende å allmän plats, varvid straffsatsen är böter till högst etthundra riksdaler. I senare fallet avser det gärning, som sårar tukt och sedlighet, så att allmän förargelse eller fara för andras förförelse därav kommer, och är därvid straffet böter eller fängelse, d. v. s. fängelse till och med två år. Såsom tillämpliga straffbestämmelser kunna därjämte nämnas 16 kap. 9 och 11 §§ strafflagen, vilka avhandla olika slag av missfirmelse. Straffsatsen är här böter eller fängelse i högst sex månader. I fråga om tillämpningen av ovan berörda lagstadganden utvisa här bilagda yttranden, att denna ställer sig olika å olika orter. I det stora flertalet fall är dock 11 kap. 15 § strafflagen den bestämmelse som kommer till användning, när det gäller brott av det slag, som i motionen åsyftas, och vill det synas som om därvid förstädes tillämpats den skärpta tolkning, för vilken utskottet i sitt föregående utlåtande redogjort.

Av polismyndigheternas yttranden framgår, att dessa i stort sett giva uttryck åt den uppfattning utskottet redan förutst hävdad, nämligen att gällande lagstiftning i förening med ett omsorgsfullt övervakande av den allmänna ordningen, synnerligen genom civilklädd polis, ger vederbörande ordningsmakt tillräckligt kraftiga medel i händerna att skapa tillfredställande förhållanden på nu ifrågavarande område. Det synes även framgå, att här förevarande sedliga missförhållande långt ifrån tagit den omfattning i landsorten som fallet är i huvudstaden.

Emellertid hava av vissa myndigheter förordats kompletterande lagbestämmelser, avseende dels ett reglerande av åtalsrätten i den riktning,

att jämväl brott enligt 16 kap. 9 och 11 §§ strafflagen skulle komma att lyda under allmänt åtal, och dels införande av skärpta straffbestämmelser.

Vad det processuella förfarandet beträffar vill utskottet, utan att närmare ingå på frågan, endast påpeka, att de brott och förseelser, som i motionen avses, närmast torde böra karaktäriseras såsom fridsbrott eller sedlighetsbrott och såsom sådana bestraffas enligt 11 och 18 kapitlen strafflagen. Samtliga brott och förseelser enligt dessa båda sist angivna kapitel i strafflagen kunna emellertid åtalas av allmän åklagare utan angivelse av målsägande.

Vad åter angår straffsatsen, framgår av ovan anförda lagparagrafer, att den för närvarande är beroende på vilken av dessa som tillämpas, och att densamma i vissa fall kan uppgå ända till fängelse i två år.

Men även om det skulle anses önskligt, att straffet för nu ifrågavarande brott och förseelser något höjdes, eller att åtalsrätten i ovan berörda avseende utsträcktes, håller utskottet före, att det icke faller inom dess befogenhet att ingå på bedömandet av dessa frågor. Den förberedande behandlingen av inom riksdagen väckta frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av allmän kriminallag tillkommer nämligen allenast lagutskottet, inom vilket ensamt den sakkunskap och erfarenhet lär vara att finna, som tarvas för avvägandet av så svårlösta problem som frågor om ändring av den allmänna kriminallagens straffbestämmelser eller omläggning av principerna för åtalsrätten.

På grund härav och då förordandet av några administrativa åtgärder till nu ifrågavarande missförhållandens bekämpande, utöver dem, som, enligt vad upplyst blivit, redan av vederbörande polismyndigheter vidtagits, icke torde vara av nöden, får utskottet med vidhållande av sin förut gjorda hemställan föreslå,

att förevarande motion icke måtte till någon kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 4 maj 1916.

På utskottets vägnar:

WALTER KANT.

Närvarande vid förevarande ärendes slutbehandling:

herrar Kant, O. Nilsson i Örebro, Svensson i Skönsberg, Johanson i Gäre, Sjögren, Mossberg, Nilsson i Antnäs, Persson i Västervik, Gabrielsson och Pettersson i Vråtsered.

Bilaga 1. Uppsala.

I anledning av motionen nr 211 om skrivelse till Konungen angående beredande av ökat skydd åt kvinnor mot till osedlighet syftande bemötande å offentliga platser får jag på därom gjord anmodan värdsamt anföra, att grundligare bättring uti ifrågasvarande avseende icke torde kunna åstadkommas annat än genom 1) utsträckt tillämpning av ansvarsbestämmelserna för fylleri till jämväl »mindre druckna», 2) prostitutionens avskaffande, 3) inskränkning av maskerader och offentliga danstillställningar, 4) strängare uppfostran av ungdomen och 5) höjande av den allmänna moralen i fråga om litteratur, konst, teater och biografier.

I avbidan på sådana mera genomgripande förändringar torde man endast hava att lita till en kraftig polistillsyn samt förseelsernas beivrande med stöd av 18 kap. 13 § strafflagen.

Om ordningspolisen får sig genom särskild order ålagt att noga övervaka kvinnoskyddet på gatorna samt anhålla fridstörarna, och om därjämte tid efter annan civila polismän utsändas på kvällarna i enahanda syfte, så torde bättre förhållande snart inträda.

Till besvarande av frågan, huruvida och i så fall vilka åtgärder från polismyndigheten härstädes redan kunna hava vidtagits till förebyggande av kvinnofridsbrott, får jag värdsamt meddela.

Av de här ovan omförmälda mera genomgripande förändringar, som utgöra förutsättning för en grundligare bättring i fråga om kvinnofridstörandet, hava två här genomförts. År 1901 avskaffades den reglementerade prostitutionen, så att yrkesmässigt otukt genast beivras efter lösdrivarlagen, och sedan några år tillbaka tillåtas icke några offentliga maskerader eller offentlig dans inomhus. Genom förbud mot den offentliga dansen inomhus har det lösa förhållandet mellan könen, särskilt av olika samhällsklasser, uppenbarligen i hög grad förbättrats.

I instruktionen för polispersonalen är stadgat:

»Om kvinna på gata eller annan allmän plats obehörigen och emot hennes vilja tilltalas, förföljes eller annorledes förolämpas, skall patrullerande konstapel sådant genast avstyra och den förolämpande anhålla samt, där han ej är tillförlitligen känd till namn och hemvist, honom till polisstationen avföra för åstadkommande av upplysning i nämnda avseenden.»

Den som av polispersonalen anhålles för sådan förseelse, ställes under åtal enligt 18 kap. 13 § strafflagen, och brukar rådstuvurätten utmäta straffet till 30 à 40 kronors böter.

Under år 1915 anhöllos för ifrågasvarande slags förseelse 26 personer, därav 17 bestraffades och 3 erhöilo varning.

Några klagomål från allmänheten eller i pressen över kvinnofridstörande här i Uppsala har icke försports. Remissakten återställes härjämte.

Uppsala rådhus den 7 april 1916.

R. v. SCHULTZ.

Bilaga 2. Eskilstuna.

Anbefalld avgiva yttrande dels över motion nr 211 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av ökat skydd åt kvinnor mot till osedlighet syftande bemötande å offentliga platser, dels huruvida och i så fall vilka åtgärder som från Eskilstuna polismyndighets sida redan vidtagits till förebyggande av kvinnofridsbrott, får jag härmed i underdånighet anföra följande:

I den för staden gällande polisinstruktionen finnes i 2 kap. 10 § föreskrivet att:

»Om fruntimmer på gata eller annan allmän plats obehörigen och emot hennes vilja av mansperson tilltalas, förföljes eller på annat sätt förolämpas, skall patrullerande konstapel sådant genast avstyra och den förolämpande anhålla samt, där han ej är tillförlitligen känd eller vägrar uppgiva namn och bostad, honom till vaktkonstoret avföra för att bereda upplysning i nämnda hänseende.»

Denna bestämmelse har efterlevts sålunda, att, om patrullerande konstapel iakttagit, att kvinna å gata eller annan allmän plats obehörigen mot hennes vilja blivit av mansperson tilltalad, förföljd eller på annat sätt förolämpad, han omedelbart ingripit. Någon angivelse från kvinnan har ej, såsom på vissa håll fordras, ansetts nödig. Den skyldige har därefter ställts under tilltal vid rådhusrätten för förargelseväckande beteende och av rätten jämväl jämlikt 11 kap. 15 § strafflagen dömts här för. Med stöd av denna domstolens uppfattning hava förseelser av ifrågavarande slag beivrats med det resultatet, att jämförelsevis få fall av »kvinnofridsbrott» numera anmälts eller iakttagits.

Av särskilda åtgärder hava ej andra vidtagits än att samtliga konstaplar ofta erhållit särskild erinran om att noga tillse efterlevnaden av ifrågavarande bestämmelse i polisinstruktionen, varjämte, då tjänstgöringsförhållandena sådant medgivit, civilklädda konstaplar utkommenderats med särskild order att övervaka det inga kvinnor bliva obehörigen antastade.

Under sådana förhållanden synas, vad Eskilstuna stad vidkommer, nuvarande lagbestämmelser vara i huvudsak tillfyllestgörande och sålunda några ytterligare åtgärder i motionens syfte ej vara av behovet påkallade.

Eskilstuna i poliskammaren den 7 april 1916.

Underdånigst:

OSCAR HOFVANDER.

Polismästare.

Bilaga 3. Norrköping.

Anmodad inkomma dels med yttrande över en hos riksdagen väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av ökat skydd åt kvinnor mot till osedlighet syftande bemötande å offentliga platser, dels ock med uppgift, huruvida och i så fall vilka åtgärder från polismyndighetens sida kunna hava vidtagits till förebyggande av kvinnofridsbrott, får poliskammaren värdsamt anföra, att poliskammaren för sin del anser nu gällande lagbestämmelser i berörda hänseende tillräckliga. Möjligen borde straffmaximum i 11 kap. 15 § strafflagen, utgörande för närvarande 100 kronor, höjas, vilket skulle vara till gagn i sådana fall, då någon gjort sig skyldig till upprepade förseelser eller eljest svårt förbrutit sig.

Några andra åtgärder hava här i staden icke vidtagits i ovan angivna avseende än att civilklädda poliskonstaplar vid lämpliga tillfällen utkommenderats med särskilt uppdrag att beivra förseelser av ifrågavarande slag, vilken åtgärd lämnat ett mycket gott resultat.

Att enskilda fall av kvinnofridsbrott fortfarande förekomma härstädes, är ju helt naturligt, men för sådant kan nog ingen lagstiftning råda bot.

Norrköping i poliskammaren den 11 april 1916.

WILLEHAD ERICSON.

Ejnar Smith.

Bilaga 4. Linköping.

Enligt magistratens mening bör den mer välmenta än praktiska motionen ej för-
anleda någon åtgärd. Vål lära å många platser i vårt land, särdeles i de större städerna, fall förekomma, som förklara önskemålet om ökat skydd för hederliga kvinnor å offentliga platser, men att vinna sådant skydd genom ny lagstiftning torde vara omöjligt. Icke heller genom skärpning av de straff, som enligt nu gällande lagstiftning kunna tillämpas å personer, som gjort sig skyldiga till dylika kvinnofridsbrott, torde något kunna vinnas, beroende på den hos vederbörande målsägare ständigt konstaterade motviljan mot att hos polismyndigheter anmäla förekommande förseelser. Det enda sättet — även detta tämligen osäkert — är enligt magistratens förmenande att öka antalet patrullerande polismän, något som emellertid ej lärer hava ingått i motionärernas syfte.

Då, såvitt till magistratens kunskap kommit, i Linköping sådana fall, som i motionen avses, äro tämligen sällsynta samt i varje händelse antalet poliskonstaplar

icke är tillräckligt för detta ändamål, har magistraten ej vidtagit några särskilda åtgärder till förebyggande av kvinnofridsbrott.

Linköping den 13 april 1916.

På magistratens vägnar:

C. H. RAMSAY.

Bilaga 5. Jönköping.

Med återställande av vidfogade remisshandlingar angående från kungl. civildepartementet infortrat yttrande *dels* över en riksdagsmotion i andra kammaren, nr 211, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av ökat skydd åt kvinnor mot till osedlighet syftande bemötande å offentliga platser, *dels* huruvida och i så fall vilka åtgärder från polismyndigheten härstädes redan kunna hava vidtagits till förebyggande av kvinnofridsbrott, får jag såsom mig avfortrat yttrande vördsamt anföra:

Såvitt min erfarenhet från en mer än 20-årig polistjänst sträcker sig torde den å offentliga platser förekommande »inbjudning till osedlighet», som motionärerna vilja komma till livs, mera utgå från lösaktiga kvinnor än från män.

Tillfällena, då männen med utsikt till framgång kunna uppträda som förförare bland kvinnor, torde, därest det ej gäller lösaktiga kvinnor, i allmänhet förläggas till mera privat område.

Förekomsten här och var av kvinnofridstörare å offentliga platser torde därför mindre hava inflytande på det sedliga området än det verkar störande på allmänna ordningen. En dylik fridstörare torde redan med nuvarande lagstiftning kunna befördras till näpst för förargelseväckande beteende.

Vad Jönköping beträffar har under senaste tio åren ej anmälts ett enda fall dylikt kvinnofridsbrott.

I här gällande reglemente för polispersonalen finnes dessutom ett tillfyllestgörande stadgande i ämnet. I 7 kapitlet 10 § stadgas nämligen: »Om fruntimmer på gata eller annan allmän plats obehörigen och mot sin vilja av mansperson tilltalas, förföljes eller på annat sätt förolämpas, skall patrullerande konstapel på tillsägelse sådant genast avstyra och den förolämpande anhålla — — —»

Förhållandena här synas mig därför ej påkalla någon vidare åtgärd i det i motionen angivna syfte.

Jönköping i stadsfiskalskontoret den 6 april 1916.

ARVID HJELM.

Bilaga 6. Karlskrona.

Genom eder resolution den 6 innevarande april anmodad avgiva yttrande med anledning av motion nr 211 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av ökat skydd åt kvinnor mot till osedlighet syftande bemötande å offentliga platser, får poliskammaren härmed anföra följande.

Någon anledning från poliskammarens sida att vidtaga särskilda åtgärder till förebyggande av kvinnofridsbrott har näppeligen här i staden förelegat. Visserligen händer det ju understundom, att kvinnor härstädes antastas å offentliga platser i osedligt syfte, men att döma av de ytterst fåtaliga anmälningar härom, som skett hos polismyndigheten, äro dessa fall ej så talrika, särskilt om man tager hänsyn till det osedvanligt stora antal unga män, som finnes förlagt vid härvarande trupp-förband.

Ehuru i regel torde gälla, att kvinnor, som vilja gå i fred på gatorna, också få göra det, äro dock undantagen, särskilt i större städer, så pass allmänna, att åtgärder i motionens syfte nog kunna vara på sin plats. Det gäller dock att tillse, att åtgärderna icke kunna användas i syfte att trakassera män, som ej låtit något otillbörligt komma sig till last, eller som på grund av vederbörande kvinnors eget uppträdande haft grundad anledning till att antaga, att ett närmande varit åsyftat eller önskat. Enligt poliskammarens förmenande läser det, så länge offentlig prostitution finnes i vårt land, vara mycket svårt att bereda ett effektivt kvinnoskydd åt anständiga kvinnor utan att tillgripa bestämmelser, som lätt kunna föranleda, att män, som befunnit sig i god tro, riskera att orättvist dragas till ansvar.

Frågan om kvinnoskydd sammanhänger sålunda enligt poliskammarens åsikt på det intimaste med frågan om prostitutionens avskaffande och torde böra lösas i sammanhang därmed.

Intill dess detta skett, läser stor försiktighet vara av nöden beträffande de åtgärder, som böra tillgripas i motionens syfte, och fråga är, om ej dessa borde in-skränkas till en allmän föreskrift för polismyndigheterna i landet att tillhålla dem underlydande personal att aldrig vägra att taga en kvinna i försvar, som vänder sig till polisman för erhållande av skydd gent emot förföljelser av män i osedligt syfte.

Några andra straffpåföljder eller lagbud än dem, som innehållas i 11 kap. 15 § och 18 kap. 13 § strafflagen, torde däremot näppeligen erfordras eller ens vara tillräddliga.

Karlskrona den 8 april 1916.

På poliskammarens vägnar:

L. LEVERTIN.

Bilaga 7. Malmö.

Anmodad avgiva yttrande över en i riksdagens andra kammare väckt motion om åtgärder för beredande av ökat skydd åt kvinnor mot till osedlighet syftande bemötande å offentliga platser får poliskammaren anföra följande.

I § 60 av den för polispersonalen i Malmö gällande instruktion föreskrives bl. a. följande:

»Om fruntimmer på gata eller annan allmän plats obehörigen av manspersoner tilltalas, förföljes eller på annat sätt förolämpas, skall konstapeln sådant genast avstyra och den förolämpande anteckna samt, där han ej är tillförlitligen känd eller, om han vägrar uppgiva namn och bostad, honom till kontor eller station avföra för att bereda upplysning i nämnda hänseende.»

I kraft av detta stadgande åligger det sålunda de patrullerande poliskonstaplarna att noggrant tillse, att kvinnor icke förfördelas å gator och andra allmänna platser samt i fall, då sådant förekommer, beivra detta. Då det emellertid av lätt insedda skäl ytterst sällan förekommer, att övergrepp av ifrågavarande art äger rum i de patrullerande konstaplarnas åsyn, men det icke desto mindre på grund av ingångna anmälningar kommit till polisens kännedom, att tid efter annan ärbara kvinnor i osedligt syfte antastats av män, har poliskammaren sedan flera år tillbaka tillämpat den principen, att några dagar varje månad, huvudsakligen lördagar och söndagar, utsända civilklädda polismän med speciell uppgift att övervaka kvinnofriden. Erfarenheten har också visat, att förhållandena i förut angivna hänseende blivit betydligt bättre.

Vad angår de i ärendet omförmälda »automobilöverfallen» är att anmärka, att sådana visserligen förekommit jämväl i Malmö, huvudsakligast under utställnings-sommaren 1914, men genom en av civilklädda poliskonstaplar anordnad kontroll har det lyckats att tämligen snart avstyra detta ofog. De skyldiga chaufförerna hava rapporterats hos poliskammaren och därefter avskedats eller undfått varning, allt efter sakens beskaffenhet.

Med ledning av de i saken här vunna erfarenheterna torde det kunna påstås, att det redan i gällande författningar finnes ett tillräckligt effektivt medel för myndigheten att upprätthålla kvinnofriden på gator och andra allmänna platser. Det torde dock förtjäna att tagas i övervägande, huruvida icke straffmaximum borde höjas för förseelser av ifrågavarande beskaffenhet.

Malmö i poliskammaren den 14 april 1916.

YNGVE SCHAAR.

Einar Welin.

Bilaga 8. Hälsingborg.

Anmodad avgiva yttrande dels över en i riksdagens andra kammare av herrar Bengtsson i Norup och Hallén avgiven motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av ökat skydd åt kvinnor mot till osedlighet syftande bemötande å offentliga platser, dels ock huruvida och i så fall vilka åtgärder i vårt samhälle från polismyndighetens sida redan kunna hava vidtagits till förebyggande av kvinnofridsbrott, får poliskammaren värdsamt anföra följande.

Såvitt poliskammaren har sig bekant, har det tidigare här i samhället hört till sällsyntheten, att kvinnor å offentlig plats från manspersoners sida blivit utsatta för sådant bemötande, som uppenbarligen syftat till att locka till osedlighet, gällande naturligtvis detta uttalande för så vitt ett dylikt bemötande avsett andra kvinnor än sådana, vilka själva genom gester eller sitt uppträdande i övrigt utbjuda sig till övande av otukt. Emellertid synes det, som om förhållandena i detta hänseende på sista tiden tenderade till en förändring till det sämre. Några av de patrullerande polismännen hava nämligen under sin tjänstgöring iakttagit, att manspersoner, tydligen på obehörigt sätt, tilltalat eller sökt sällskap med för dem uppenbarligen obekanta hederliga kvinnor. Poliskammaren sätter dessa företeelser i samband med det förhållandet, att sedeslösa danska kvinnor, vilka förut brukat i rätt stor utsträckning besöka vårt samhälle och här driva sin hantering, numera och sedan lagen angående förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas den 14 september 1914 trätt i tillämpning den 1 maj 1915 så gott som helt och hållet upphört med dessa besök. Vid det förhållandet, att de antastade kvinnorna själva icke gjort någon hänvändelse till polismännen eller påkallat någon åtgärd från poliskammarens sida, har poliskammaren i anledning av de ovan omförmälda företeelserna i fråga om störande av kvinnofriden å offentlig plats härstädes ansett sig för närvarande icke böra vidtaga andra åtgärder än att tillhålla de patrullerande polismännen att med stränghet beivra alla de fall av störande av kvinnofriden, som de vare sig själva iakttaga eller som till dem anmälas.

Vad därefter angår den ifrågavarande motionen, torde syftet med det ifrågasatta kvinnoskyddet, därest förhållandena anses böra påkalla särskild åtgärd i lagstiftningsväg, bäst kunna nås genom komplettering av bestämmelserna i strafflagens 11:e kapitel. De lagrum, som nu stå till hands, då det gäller att genom åtal stävja sådant kvinnofriden kränkande förfarande, varom här är fråga, återfinnes såsom bekant dels i 11:e kap. 15 § strafflagen, där det stadgas straff för bland annat förargelseväckande beteende å allmän plats, dels i strafflagens 16 kap. 9:e och 11:e §§, vilka handla om olika slag av missfirmelse. Uppenbart torde emellertid vara, att ett dylikt brottsligt störande av kvinnofriden mera hör till de rena fridsbrotten, än särskilt till ärekränkingsbrotten, ävensom att, med användande av nu gällande bestämmelser, långt ifrån alltid de nämnda §§ i 11:e och 16:e kapitlen i strafflagen, vare sig det ena eller andra lagrummet kommer till tillämpning, passa in på ett störande av kvinnofriden av ifrågavarande slag. Redan från dessa synpunkter gör sig därför behovet av en ny lagbestämmelse i förevarande hänseende gällande.

Härtill kommer emellertid, särskildt ifråga om missfirmelsebrotten, att åtalsförfarandet beträffande dessa brott från kvinnornas synpunkt är svårhanterligt, ity att brotten ifråga kunna åtalas allenast av målsäganden. Tvivelsutan är det denna omständighet, som gör, att kvinnofriden störande förfaranden så sällan bliva föremål för åtal genom tillämpning av lagrummen om missfirmelse. Känt är nämligen, huru som kvinnorna hysa en stark motvilja och obenägenhet mot att underkasta sig de besvärligheter och obehag, som äro förenade med åtals anställande gent emot kvinnofridstörare. Skulle emellertid, med beaktande av motionärernas önskemål, en komplettering av strafflagens 11:e kapitel komma till stånd i syfte att åstadkomma ett mera verksamt skydd gent emot handlingar, som störa kvinnofriden, torde i sammanhang därmed den omförmälda åtalsolägenheten kunna bliva undanröjd. Poliskammaren förmenar nämligen, att därvid borde kunna lämnas samma bestämmelser om åtalande av kvinnofridsbrotten, som nu gälla om hemfridsbrotten, eller att åtal får ske av allmän åklagare efter angivelse av målsäganden, och är poliskammaren av den uppfattningen, att kvinnornas betänkligheter ifråga om beivrande av detta slag av fridsbrott därigenom skulle så småningom komma att undanröjas.

Hälsingborg i poliskammaren den 11 april 1916.

JANNE PALM.

Bilaga 9. Lund.

Beordrad avgiva yttrande rörande en i riksdagens andra kammare väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av ökat skydd åt kvinnor mot till osedlighet syftande bemötande å offentliga platser, får jag efter tagen del av innehållet vördsamt anföra följande:

Beträffande Lund har dess bättre ordningen i ovan berörda avseende varit ganska god, vilket nog i huvudsak berott på polisens stränga uppträdande mot fridstörare. Under min femtonåriga tjänstetid inom polisverket har visserligen en mängd fall av omnämnd art inträffat, men ha förseelserna alltid varit av lindrigare art och aldrig, såvitt till polisens kännedom kommit, varit förenade med våld eller hotelser.

Dock är det min bestämda övertygelse, att en mera effektiv lagbestämmelse för dylika brott skulle vara välbehöflig och verka sedlighetsbefrämjande, samt å allmän plats bereda större skydd åt kvinnan.

Visserligen finnas i nu gällande lag bestämmelser, enligt vilka brott av antydd art kunna beivras, nämligen efter 16 kap. 9 och 11 §§ (missfirmelse) och 11 kap. 15 § (förargelseväckande beteende) i strafflagen, men torde det förstnämnda lagrummet verka återhållande av skäl, att den missfirmade själv har att utföra åtalet, och beträffande sistnämnda lagrummet anser jag straffbestämmelserna för ringa för vinnande av nödig respekt.

Framhållas bör ävenledes svårigheten för polisen med tillgång på vittnen, som av dylika beteenden känt förargelse, ty förekomma i regeln dylika fridstörande handlingar å tid på dygnet, då trafiken är mindre livlig.

Enligt mitt förmenande är det av synnerlig stor vikt, att alla sådana förseelser, som äro att hänföra till kvinnofridsbrott få en mera konstant sammanfattning och att brotten icke hänföras till s. k. målsägandebrott utan komma under allmänt åtal.

På anförda skäl får jag därför vördsamt anhålla, att magistraten ville förorda motionsärendet till bifall.

Lunds polisstation i april 1916.

JOHAN LINDBLAD.

Poliskommissarie.

Bilaga 10. Göteborg

Genom remiss den 5 i denna månad har Konungens befallningshavande anmodat poliskammaren avgiva yttrande dels över remissen bilagd motion nr 211 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av ökat skydd åt kvinnor mot till osedlighet syftande bemötande å offentliga platser, dels huruvida och i så fall vilka åtgärder från poliskammarens sida redan kunna hava vidtagits till förebyggande av kvinnofridsbrott.

Återställande de remitterade handlingarna får poliskammaren meddela följande.

I den för polispersonalen härstädes av poliskammaren utfärdade instruktion är intagen en föreskrift så lydande: »Om fruntimmer på gata eller annan allmän plats obehörigen och emot hennes vilja av mansperson tilltalas, förföljes eller på annat sätt förolämpas, skall patrullerande konstapel sådant genast avstyra och den förolämpande anhålla samt, där han ej är tillförlitligen känd eller vägrar uppgiva namn och bostad, honom till polisstationen avföra, för att bereda upplysning i nämnda hänseende.»

Rörande person, som gjort sig skyldig till sådan förseelse, som i denna föreskrift omförmäles, skall rapport avlämnas till poliskammaren.

År 1915 inkommo 208 sådana rapporter, av vilka 1 förklarades ej föranleda åtgärd och 4, som rörde personer, tillhörande här förlagt krigsmanskap, överlämnades till vederbörande truppförbands chef samt återstående 203 remitterades till åtal inför polisdomstolen. Av dessa åtal blevo 7 ej utförda, enär de skyldige ej kunde i och för stämning anträffas, sannolikt emedan de vid anhållandet uppgivit oriktigt namn eller bostad, i 1 fall blev den åtalade frikänd, men övriga åtalade blevo ådömda bötesansvar. I de flesta av dessa fall har åtalet gällt förargelseväckande uppförande i förening med fylleri eller ringare misshandel eller båda dessa förseelser. Då rapporten avsett endast obehörigt tilltalande av kvinna, har den åtalade fällts till ansvar enligt kap. 11 § 15 strafflagen för åstadkommande av förargelse. Rapporterna lämna ej tillräckligt material för bedömande, i huru många av dessa fall förnärmelsen skett i osedligt syfte.

Såvitt poliskammaren har sig bekant, har ej något av polisdomstolens ifrågasvarande utslag blivit överklagat.

Givet är att långt ifrån alla fall av förnärmelser mot kvinnor kunna av polispersonalen uppmärksammas och beivras. Några klagomål över störd kvinnofrid hava dock ej på flere år inkommit till poliskammaren, och ej heller föreligger anledning till antagande, att förhållandena i sådant hänseende inom samhället på senare tiden försämrats.

Någon förändrad lagstiftning för beredande av ökat skydd åt kvinnor mot förölämpningar av här avsedd beskaffenhet synes poliskammaren ej vara erforderlig, åtminstone så länge vederbörande domstolar finna bestämmelsen i kap. 11 § 15 strafflagen tillämplig för sådant fall.

Göteborg i poliskammaren den 8 april 1916.

MARTIN KJELLIN.

Eberhard Crona.

Bilaga 11. Örebro.

Vidfogade handlingar angående motion nr 211 i riksdagens andra kammare innevarande år återgå.

Det i motionen påpekade missförhållandet beror nog ytterst på en brist i allmänna folkmeningen, som kommer vårt land att framstå på ett ofördelaktigt sätt icke blott mot Nordamerikas Förenta Stater utan även mot månget land i Europa med där förekommande åtminstone yttre respekt i bemötandet av kvinnor. Händelser, som mången gång förekomma här, skulle helt enkelt vara otänkbara i sådana länder, där det ju icke skulle falla någon in att försvara ett sådant beteende därmed, att det ofta händer att män tilltalas i osedligt syfte av kvinnor. Det är naturligtvis önskvärt, att denna företeelse gjordes alltmer och mer sällsynt även i vårt land; någon sådan minskning har dock hittills icke låtit sig förmärkas och, då en ändring i folkmeningen är en sak som tager lång tid, återstår intet annat än att skärpa straffet för ifrågasvarande uppförande; och för min del kan jag icke tänka mig något annat medel att i närvarande stund inpränta hos allmänheten, att ett sådant uppförande är mindervärdigt.

Örebro i stadsfiskalskontoret den 17 april 1916.

JONATHAN EKELUND.

Bilaga 12. Västerås.

Sedan Konungens befallningshavande, i anledning av riksdagens andra kammarens andra tillfälliga utskotts skrivelse samt kungl. civildepartementets skrivelse till Konungens befallningshavande den 1 innevarande april, anmodat polismyndigheten i Västerås att avgiva yttrande *dels* över en motion nr 211 i riksdagens andra kammare, angående beredande av ökat skydd åt kvinnor mot till osedlighet syftande bemötande å offentliga platser, och *dels* huruvida och i så fall vilka åtgärder från nämnda polismyndighets sida redan kunna hava vidtagits till förebyggande av kvinnofridsbrott, får magistraten anföra följande.

Gällande instruktion för polispersonalen i Västerås innehåller i dess 1 § att polisen har till ändamål att betrygga säkerhet och ordning inom samhället och bör därför verka

genom oavlätlig uppmärksamhet å förhållanden, tilldragelser och handlingar, som på säkerhet till person eller egendom eller på ordning i ett eller annat hänseende kunna inverka,

genom förekommande av brott samt undanröjande av orsaker och anledningar till faror och oordningar,

genom undertryckande och hämmande av handlingar och uppträden, som äro rättskränkande eller fridstörande,

genom efterforskande och upptäckande av begångna brott och förseelser samt brottslingars och förbrytares efterspanande och befordrande till laglig bestraffning,

och genom uppsikt över efterlevnaden av gällande stadgar till befrämjande av allmän ordning, sundhet och sedlighet.

Å denna del av instruktionen lägges synnerlig vikt vid polispersonalens undervisning och icke någonsin har magistraten föresport klagomål mot polispersonalen, därför att den icke med tillräcklig skärpa vakat över kvinnofriden å stadens gator och andra allmänna platser.

Visserligen har här i staden någon gång förekommit, att kvinnofriden blivit störd, därigenom att kvinnor av personer, i flesta fall berusade, förföljts eller tilltalats, men så ofta sådant av patrullerande polisen förmärkts eller anmälan därom gjorts, har städse åtal följt; och även om osedligt syfte icke kunnat påvisas, har rådstuvurätten ansett 11 kap. 15 § strafflagen tillämpligt samt ådömt den kvinnofriden störande straff enligt nämnda lagrum.

Genom återopade instruktion för polispersonalen samt tillämpande av förenämnda lagrum anser magistraten att de i motionen anmärkta olägenheter blivit här i staden undanröjda.

Västerås rådhus den 18 april 1916.

På magistratens vägnar:

JOHN KARLSSON.

Bilaga 13. Gävle.

Såsom mig avfordrat yttrande över dels angående beredande av ökat skydd åt kvinnor mot till osedligt syftande bemötande å offentliga platser, dels huruvida och i så fall vilka åtgärder från polismyndighetens i Gävle sida redan kunna hava vidtagits till förebyggande av kvinnofridsbrott, får jag härmed värdsamt anföra följande:

Att här finna och uppställa något effektivt verkande förslag å lagstiftningens område utöver vad som i ovanberörda avseende redan finnes i såväl allmän lag som ock i mången kommunallag synes mig vara ett mycket svårlöst problem. Ett rätt så effektivt medel torde dock vara att i första rummet genom upplysningar, offentliga föreläsningar och föredrag, vars kärna även måtte publiceras i olika tidningar, söka än mera höja den sedliga moralen och därigenom bibringa den uppväxande manliga ungdomen det oridderliga och ytterst låga uti, att, oafsett vilken tanke än månne ligga bakom, förfördela och trakassera en värnlös kvinna. Men som det lätt låter tänka sig, att icke alla män bleve fullt mottagliga för en sådan inverkan, så torde det bliva nödvändigt att även i lagstiftningsväg bereda ökat skydd i ovensagda sak, till exempel i detta avseende genom fastställande av avsevärt höga böter för förargelseväckande beteende. Blev vid bötesstraffets utmätande böterna ställda på till exempel 100 kronor och därutöver, samt i händelse den förfördelande ändå icke låte sig rätta, hans namn tillika publicerat i tidningarna och den skyldige på så sätt så att säga offentligen brännmärkt, så torde trakasserandet av värnlösa kvinnor å allmänna platser snart bliva ett minimum och återfallen rätt så sällsynta. Men även inom detta område reser sig en del svårigheter, enär i detta fall dels alltid någon mer än den förfördelade måste ha förargat sig å överträdelsen i fråga, dels kan även inträffa att vittnen saknas. Men fränsett saknandet av vittnen, vilket icke allt för ofta torde komma att inträffa, åtminstone i de större samhällena, skulle dock här ovan föreslagna åtgärder bliva av rätt så effektiv art.

I § 5 instruktion för polispersonalen i Gävle, utfärdad av magistraten den 3 maj 1879, är stipulerat, att polisman äger anhålla den, som å allmän plats förnärmar annans fred och säkerhet. Denna bestämmelse efterföljes också på det noggranaste, såvida icke polismannen genom anteckning av vittnen och begärda upplysningar av såväl den överträdande som den förfördelade anser ett berövande av friheten för den skyldige överflödigt. Dessutom har på polismästarens order sedan flera år tillbaka avdelats särskilda polismän, som under nattetid civilklädda, förutom övervakandet av i yrkesmässig skörlevnad utestrykande kvinnor, har att övervaka och tillse, att kvinnas rätt att när och var oantastad röra sig å stadens gator och allmänna platser icke kränkes. Allt detta har haft till påföljd, att några klagomål från kvinnor i förutberörda avseende ytterst sällan inträffat.

Gävle poliskommissariekontor i april 1916.

KNUT KARLSTRÖM.

Bilaga 14. Borås.

I fråga om beredande av ökat skydd åt kvinnor mot till osedlighet syftande bemötande å offentliga platser samt huruvida och i så fall vilka åtgärder från magistratens sida vidtagits till förebyggande av kvinnofridsbrott, får jag anföra följande:

Det får medgivas, att sådant bemötande mot kvinnor, som ovan omnämnes, icke sällan förekommer här i staden. De åtgärder, som hittills företagits däremot, hava egentligen inskränkt sig till ingripande av polismän i de fall, som iakttagits av polismän eller eljest kommit till deras omedelbara kännedom. Ett sådant ingripande har bestått i att fridstöraren anhållits eller i att den angripna kvinnan följts hem eller i riktning mot sitt hem. Anhållandet har sällan kunnat leda till annan bestraffning än för fylleriförseelse. Har brottslingen varit nykter och ensam med den angripna lär något befordrande till straff icke ens kunnat ifrågasättas, enär det ej skulle falla gärningsmannen in att utan att vittnen närvarit erkänna en sådan förseelse. Det enda medlet till förebyggande av sådana fridsbrott torde vara en tillräcklig polisstyrka. Men med här anställda 28 poliskonstaplar (och 2 extra) lär bevakningen av de nära 400 hektar, som utgöra stadens planlagda område (för att icke tala om de utanför detta område till staden hörande delar och förstäder) bliva skäligen otillfredsställande, alldenstund denna polisstyrka ej räcker till mera än 4 à 5 patruller på nätterna, när hela styrkan är i tjänstgöring, och mindre vid sjukdomsfall och tjänstledighet. Upprepade försök till rättelse härutinnan medelst kårens ökning hava alltid strandat på stadsfullmäktiges ovilja mot högre utgifter, om än så nödvändiga.

Borås den 2 maj 1916.

J. W. WIDELL.